

I.

MAGYAR FELIRATU
RÉGI KUPA.

KÖZLI

Gr. ESZTERHÁZY JÁNOS.

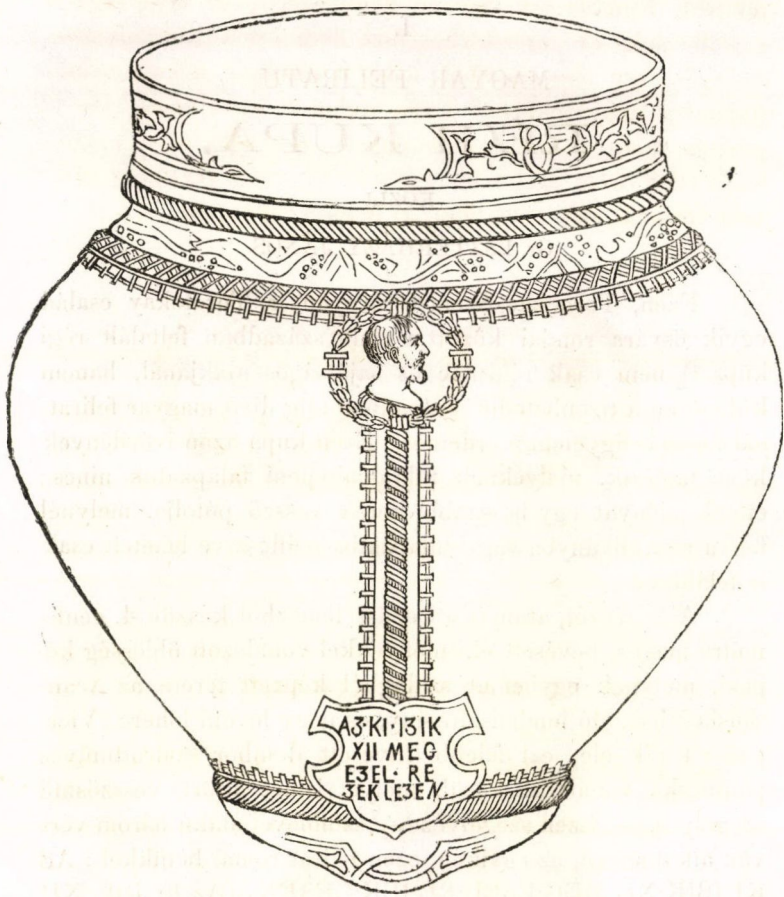
Ezen, Toroczko-Szent-Györgyön, a Torotzkay család egyik ősvára romjai között a mult században feltalált régi kupa ¹⁾, nem csak régisége és sajátságos alakjánál, hanem különösen a tizenhatodik században alig divó magyar feliratnál fogva is figyelemre érdemes. Ezen kupa azon ivóedények közé tartozik, melyeknek tulajdonképeni talapzatuk nincs; ennek hiányát egy hosszabb kerek vessző pótolja, melynél fogva egy állványba vagy talapzatba beillesztve lehetett csak is felállítani.

Alsó részét, aranyozott ezüst lemezből készült 4. centiméterre magas, bevéssett ékítményekkel vonalazott öblösség képezi, melynek egybefont szalagból képzett téerein, az Acanthushoz hasonló lombdiszitmény, és négy levelű lóhere (Vierpass) tűnik elé, ezt felebb kivéssett dombor sodrottműves pántocska vonalazza körül, melyet ismét áttört vesszősmű szegélyez. — Ezen szegélyezetre szőlőlevél alakú három vért van alkalmazva, az egyikén ezen felirat római betűkkel: Aß KI IßIK·XII·MEG·EßEL·REßEK·LEßEN· (Az ki izik XII meg ezel rezeg lezen.), itt Z betű tűnik fel (ß) sajátsága által. — A második vértén arab számokkal ezen évszám: 1574 áll. A harmadikon ezen két betű ß*I* — valószínűleg az illető tulajdonos neve?

Ezen vérték mindegyikéből felfelé nyulik egyegy sodrott, áttört vesszősmű diszitménnyel szegélyezett, körül-

¹⁾ Most Székely Dávidné, született báró Torotzkay Rosalia urhölgy birtokában.

belül 1 és $\frac{1}{2}$ centimetr. széles, és 7 centm. hosszú borda alakú lemez, melynek végét egyegy domborműví medaillon

fedí. Az egyik : babérokkal koszorúzott szakálas férfi arczéltű mellképe, talán valamely Cesaré? A második emléklapon két arczélezett alak mellképe van : egy szakálas férjfi, kinek fejét szárnyalakú sisak fedí ; a második szakáltalan alak, talán nőt ábrázol ; a harmadik medaillon hasonló a másodikhoz ¹⁾.

¹⁾ A medaillonok elő- és hátlapjain semminémű felirat sem található, azonban a rajtok lévő alakokról ítélve római eredetűek lehetnek.

Egyébként mind a háromnak szélei babérkoszorúval vannak körülvonalazva. A medaillonok felett egy szélesebb pánt vonul körül, mely által a kupa alsó részén már említett ékítmények ismétlődnek, kivéve hogy ezen pánt felső részére szőlőlevelek, és gerezdekből font dombormű van helyezve; az egész így egy ezüsből készült állványt képez, melybe hajdan a tulajdonképeni kupa járhatott, s melynek hiányát pótolja talán a most belehelyezett kókusdió-héj. Végre a kupa felső része szélesebb pántból áll; alsó részén észrevehető rovasok, egy most hiányzó fedelet sejtetnek.

II.

I. MÁTYÁS KIRÁLY

ÁLLÍTÓLAGOS ÉPÍTŐMESTÉRÉNEK
KÉZIRATI MUNKÁJA

AZ ÉPÍTÉSZETRŐL.

Dr. HENSZLMANN IMRE,

m. Akad. I. tagtól.

Gróf Zichy Ödön egy régi olasz kézirat- és kézirajz-könyvet közlött velem, azon felszólítással, adjam véleményemet ezen könyvről, melyet Literati Nemes Samu, testvérének néhai gr. Zichy Jenőnek, ily megjegyzéssel adott el: „Ezen ritkaság nekem (Literatinak) ajánlatott, mint Corvin királyunk